

Woord van de voorzitter

Voorstelling Jaarverslag 2025

10 maart 2026 - Drongen (Oost-Vlaanderen)

Steunpunt Bewindvoering

1. Opening

Geachte aanwezigen, in al uw titels en hoedanigheden.

Het is mij een groot genoegen u vandaag te mogen verwelkomen bij de voorstelling van het vierde jaarverslag van het Steunpunt bewindvoering.

Vier jaar. — Dat klinkt kort. Maar wie dit avontuur van bij het begin heeft meegemaakt, weet dat die vier jaar een wereld van verschil hebben gemaakt. Niet alleen voor ons als organisatie, maar vooral — en dat is waar het werkelijk om gaat — voor de tienduizenden mensen in Vlaanderen die dagelijks met bewindvoering te maken hebben.

Laat mij u meenemen op die reis. Van een eerste idee aan een vergadertafel in West-Vlaanderen, tot een eervolle vermelding op het Europese toneel. Van de cijfers in dit jaarverslag, naar de menselijke verhalen die erachter schuilgaan. En van een advies van experts dat ons model expliciet aanbeval, naar een concrete toekomstvisie die vandaag al gestalte krijgt.

2. Van pioniers naar Vlaamse dekking

Om te begrijpen waar wij vandaag staan, moet ik eerst even terug in de tijd. In 2013 keurde het parlement een ambitieuze wet goed die vier verouderde beschermingsstatuten verving door één geünificeerd stelsel: bescherming op maat, met voorrang voor bijstand boven vertegenwoordiging, en altijd met respect voor de menselijke waardigheid. Die wet trad in werking op 1 september 2014 en veranderde het landschap fundamenteel.

Maar ambitieuze wetten hebben ook een keerzijde. Op het terrein bleek al snel dat de implementatie niet overal vlot verliep. De Hoge Raad voor de Justitie publiceerde in 2019 een audit met veertig aanbevelingen. Vredegerechten werkten te veel als eilandjes. Er was te weinig samenwerking, te weinig uniformiteit, en de brug tussen justitie en de zorgsector was te wankel.

Wat toen volgde, was geen beleidsnota of wetsontwerp. Het was iets veel zeldzamer: een groep vrederechters, advocaten en mensen uit de zorgsector die samen besloten om die kloof zelf te dichten. — Vrijwillig — Zonder budget — Zonder wettelijk kader.

Op 11 januari 2022 werd het Steunpunt bewindvoering gelanceerd in West-Vlaanderen. Amper enkele maanden (mei 2022) later publiceerde de werkgroep bewindvoering onder voorzitterschap van professor Tim Wuyts haar eindverslag. Daarin schreef zij dat het initiatief van het Steunpunt geëvalueerd en vervolgens geïmplementeerd moest worden in gans het land. Die werkgroep zag in ons model de sleutel tot een betere omkadering van familiale bewindvoerders.

Dat advies is geen dode letter gebleven. In 2023 breidde het Steunpunt uit naar Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Leuven. Begin 2025 sloot Limburg aan. En vandaag kan ik u meedelen dat in 2026 ook de Brusselse rand aansluit — *en dat Henegouwen als eerste Waalse arrondissement toetreedt.*

Niet alleen bij de vorige minister van justitie maar ook bij de huidige minister van justitie mevrouw Annelies Verlinden kan het steunpunt op interesse en ondersteuning rekenen.

Minister Verlinden liet ons weten dat haar agenda het niet toeliet in persoon aanwezig te zijn maar was zo vriendelijk om vandaag niettemin haar visie met ons te delen via een videoboodschap. Ik stel voor dat we naar deze interessante boodschap luisteren.

3. De cijfers van 2025: groei die spreekt

In 2025 registreerde het Steunpunt **586 contactnames** — een stijging van 24 procent. We bespreken dit hierna in detail.

Achter elk van die contactnames schuilt een mens die op zoek is naar houvast. Een vader die bewindvoerder werd voor zijn dementerende moeder en worstelt met het digitaal verslag. Een beschermde persoon die wil begrijpen waarom bepaalde beslissingen voor hem worden genomen. Een hulpverlener die zoekt naar de juiste procedure.

Bijzonder opvallend: het aantal contactnames door **beschermde personen zelf is verdubbeld**: van 49 naar 103. Dat is geen probleem — dat is een doorbraak. Het betekent dat de mensen voor wie het steunpunt in de eerste plaats bestaat, ons weten te vinden. Velen van hen stellen vragen over de beëindiging of de vervanging van hun bewindvoerder, vaak ingegeven door onvrede over de beperkingen van het bewind. Die signalen nemen wij ernstig.

Familiale bewindvoerders blijven onze grootste doelgroep, met 182 contactnames — een stijging van meer dan 50 procent. De werkgroep van professor Wuyts schreef in 2022 dat familiale bewindvoerders *beter moeten kunnen rekenen op een goede omkadering inzake onthaal, vorming en ondersteuning*. Die nood is vandaag onverminderd actueel.

Het secretariaat handelt inmiddels 68 procent van alle vragen rechtstreeks zelf af — een stijging tegenover vorig jaar. De kennis en expertise die wij opbouwen, renderen.

Een breed gedeeld aandachtspunt is de mogelijke ontoegankelijkheid van informatie ten behoeve van beschermde personen en hun sociale omgeving, in het bijzonder de familiale bewindvoerders en vertrouwenspersonen. Digitale evolutie heeft de situatie na 2018 gewijzigd. Zo geven vrederechters aan dat zij veel meer bijstand moeten verlenen bij het indienen van een digitaal verzoekschrift in vergelijking met het inscannen van een papieren verzoekschrift vroeger.

Zo geven bewindvoerders aan dat de beperkingen van hun opdracht onvoldoende gekend zijn zodat de sociale omgeving verwacht dat zij 24/7 bereikbaar zijn ook voor allerhande praktische vragen.

Zo geven de verenigingen en hun leden aan dat zeker familiale bewindvoerders veel meer nood hebben aan praktische informatie en bijstand dan nu wordt geboden.

Het evaluatierapport van de wet van 17 maart 2023 dat begin 2025 werd bekendgemaakt geeft dit aan in “aanbeveling 51”. Zet veel sterker in op het verstrekken van begrijpelijke en toegankelijke informatie, maak handleidingen beschikbaar en zorg voor een aanspreekpunt voor alle betrokkenen. Overweeg om dit samen te voegen met de opdrachten van de sociale dienst waarvan de oprichting wordt aanbevolen.

Op onze vernieuwde website (www.steunpuntbewindvoering.be) die we in de loop van 2025 online hebben gezet en u vorig jaar hebben voorgesteld, raadpleegden in 2025 vele duizenden bezoekers de veelgestelde vragen. De honger naar betrouwbare, toegankelijke informatie over bewindvoering is immens.

Om de informatie nog toegankelijker te maken, hebben we de voorbije maanden, met de zeer gewaardeerde hulp van het College van Hoven en Rechtbanken, informatieve video's geplaatst die de burger van A tot Z de evolutie van een bewinddossier uitlegt.

Ter illustratie stel ik voor dat we kort naar een video kijken.

4. Opleidingen: het antwoord op een roep om vorming

In 2025 organiseerde het steunpunt samen met de vredegerechten van West-Vlaanderen opleidingsdagen voor familiale bewindvoerders. De respons was overweldigend. In Kortrijk, Brugge en Oostende namen meer dan **900 familiale bewindvoerders** deel aan deze opleiding. In Oost-Vlaanderen organiseerde het steunpunt een opleiding voor meer dan **200 professionals** uit de zorgsector. Limburg kondigt al aan dezelfde weg in te slaan.

5. Een Europese pluim op onze hoed

2025 bracht ons ook iets onverwachts. Het Steunpunt werd geselecteerd als één van de drie genomineerden voor de ***Crystal Scales of Justice Prize***, uitgereikt door de CEPEJ — geselecteerd uit 27 Europese projecten. Op de prijsuitreiking te Cyprus ontvingen wij een eervolle vermelding. De jury prees onze inzet voor kwetsbare doelgroepen, de multidisciplinaire benadering, de bottom-up aanpak, het vrijwillig engagement, en de overdraagbaarheid naar andere Europese landen.

Maar de jury gaf ons ook twee streefdoelen mee: een wettelijke basis, en een dienstverlening die niet enkel digitaal bereikbaar is.

We komen er straks op terug.

6. Concrete resultaten — en een eerlijk knelpunt

De werkgroep van het steunpunt rond de bancaire sector startte via de Orde van Vlaamse Balies een constructieve dialoog op met Febelfin. Minstens één bank ontwikkelde inmiddels een technische oplossing die beschermde personen toelaat om weer zelf digitaal te bankieren.

Maar laat mij toe duidelijk te zijn: het systeem van bijstand — dat nochtans het hart vormt van de wet van 2013 — wordt door externe partners zoals banken en verzekeringsmaatschappijen nog te vaak als onwerkbaar beschouwd. Zij zijn er simpelweg niet op ingericht. Wij botsen hier op de grenzen van wat vrijwillige samenwerking kan bereiken zonder structurele verandering.

Daarom starten deze maand gesprekken met de Febelfin Academy voor een volgende constructieve stap, een opleiding ontwikkelen over bewindvoering en de bancaire knelpunten.

Deze opleiding is bedoeld voor de vele bankmedewerkers – zowel in frontoffice als backoffice – die in contact komen met bewindvoerders en beschermde personen. Via deze samenwerking creëren we een essentiële toegangspoort tot de werking van banken op het terrein voor bewindvoeringsdossiers.

De werkgroep van het steunpunt rond digitale knelpunten bracht ook in kaart wat velen niet beseffen: een onbekwaamverklaring kan ertoe leiden dat een beschermde persoon de toegang verliest tot eBox, Mijn Burgerprofiel, MyPension — kortom zijn volledige digitale bestaan. De werkgroep contacteerde de FOD BOSA, Binnenlandse Zaken en Economie om deze problemen gezamenlijk aan te pakken.

Dit kadert in de visie van aanbevelingen van 2024 van het comité voor de rechten van de personen met een handicap dat als toezichthoudend orgaan verantwoordelijk is voor de uitvoering van het “*Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap*”

Naar aanleiding van de toetsing van dit Verdrag aan de wetgeving (CRPD/C/BEL/CO/2-3, 10 september 2024 inzake toepassing van art. 12, art. 13 en art. 19) werd er nogmaals de nadruk op gelegd dat **ondersteunende besluitvorming** – ‘*supported decision-making*’ – de voorkeur geniet.

Het uitgangspunt is inclusie: participatie, opname in de samenleving, met aandacht voor inherente waardigheid en persoonlijke autonomie. Onze wetgeving is daar nog onvoldoende op afgestemd. Het Steunpunt Bewindvoering wil juist dát verschil maken: niet het overnemen van iemands leven, maar het ondersteunen ervan. Elke handeling die wij terugschuiven naar de beschermde persoon zelf, elke drempel die wij verlagen, brengt ons dichterbij de voornoemde aanbevelingen.

7. Een fundament voor ons huis

Dames en heren, ik wil nu met u spreken over de belangrijkste boodschap van dit jaarverslag.

Het Steunpunt functioneert vandaag **zonder wettelijke verankering**. Alles wat wij bereiken, gebeurt op basis van vrijwilligheid. Wij zijn daar trots op. Maar een huis gebouwd op goodwill heeft ook een fundament nodig.

De werkgroep van professor Wuyts legde in 2022 een blauwdruk neer: een erkenningssysteem voor professionele bewindvoerders, een verplichte opleiding, een deontologische code, tuchtorganen, een puntensysteem, en een financieringsmodel dat de menselijke waardigheid beschermt. De wet van 8 november 2023 vertaalde een deel daarvan.

Maar de inwerkingtreding is herhaaldelijk uitgesteld. De wet van 18 juli 2025 heeft de data opnieuw verschoven. Ik wil ze u concreet meegeven: de wet van 2023 treedt **ten vroegste in werking op 1 september 2027**. Het nationaal register van professionele bewindvoerders moet er pas zijn tegen **1 juli 2028**. En de opleidingsvereiste — de basis van elke professionalisering — wordt pas verplicht op **1 januari 2029**.

Ondertussen groeit het aantal beschermde personen in België met tien procent per jaar. In 2022 telde ons land 135.000 beschermde personen. Vandaag zijn dat er meer dan 140.000. De vergrijzing zal dit de komende jaren verder opdrijven. En het evaluatierapport van de wet van 2013 bevestigt met 61 aanbevelingen dat er veel werk aan de winkel is.

Maar: **onze aanbevelingen verdienen niet alleen gelezen te worden — zij verdienen een antwoord.**

Wij zijn dan ook verheugd u twee belangrijke sprekers voor te stellen die u zullen uiteenzetten welke meerwaarde het Steunpunt betekent vanuit de visie van hun organisatie, en we zullen ook dieper ingaan op de inhoud van dit jaarverslag.

Vooreerst geef ik graag het woord aan dhr. Daniël Vanden Bossche, voorzitter van de Nederlandstalige Advies – en Onderzoekscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie

Zoals ik u reeds bij de aanvang uiteenzette, heeft de Hoge Raad een belangrijke invloed gehad op de totstandkoming van het Steunpunt bewindvoering door de twee uitgevoerde audits.

Dhr. Daniël Vanden Bossche die de werking van de vrederechten zeer goed kent, is zo vriendelijk om ons een uiteenzetting te geven over hoe de Hoge Raad kijkt naar het bestaan en de werking van het Steunpunt bewindvoering.

Voorzitter Vanden Bossche, ik geef u graag het woord.

De inhoud van het jaarverslag is zeer lijvig en we nodigen jullie graag uit daarvan kennis te nemen via onze website. Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om de referendaris James Van Houtte te bedanken voor de feilloze eindredactie van dit jaarverslag.

We hebben dit mooi eindverslag ook te danken aan onze hoofden van dienst, Eveline Van Damme en Martine Smet die respectievelijk het dagelijks secretariaat van West- en Oost-Vlaanderen waarnemen en die bijzonder onderlegd zijn om jullie een kort overzicht te geven van het resultaat van de activiteiten van het Steunpunt bewindvoering in 2025.

Eveline en Martine, graag geef ik jullie het woord.

Zeer graag stel ik u ook de volgende spreker voor. Collega Simon Cardon is voorzitter van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg van Brussel en van de Nederlandstalige vrederechters van Brussel en is tevens lid van het College van Hoven en Rechtbanken. Het is in die hoedanigheid dat hij u de belangrijke visie van het College zal uiteenzetten.

Ik maak van de gelegenheid ook gebruik om het College van Hoven en Rechtbanken en inzonderheid de voorzitter mevrouw Fabienne Bayard en de directeur van de Steundienst van harte te bedanken voor hun steun. Het is mede dankzij hen dat we deze vergadering in deze prachtige locatie kunnen houden.

Collega Cardon, ik geef u zeer graag het woord.

Zoals jullie weten, is het Steunpunt de resultante van een samenwerking tussen de sociale sector, de vrederechters en de advocatuur.

Om de drie pilaren van deze unieke samenwerking, en hun verschillende visies goed in beeld te brengen, vonden wij het een goed idee om daarover een kort debat te organiseren.

Collega Gerd Leyns is vrederechter van het kanton Eeklo en was zo bereidwillig om het debat te leiden. Ik laat aan hem de eer ook de panelleden voor te stellen.

Graag aan u het woord.

8. Een toekomstvisie die al gestalte krijgt

Dames en heren, na deze rijke uitwisseling wil ik u tot slot meenemen naar waar dit alles naartoe. Want terwijl wij wachten op verankering, staan wij niet stil.

Het Steunpunt neemt zich voor om de aanbevelingen van het evaluatierapport uit te werken in een *opportuniteitsnota*: een concreet plan dat de kansen benoemt en de stappen uittekent. Ik deel graag de grote lijnen.

Ten eerste: van digitaal naar fysiek aanwezig. Het evaluatierapport beveelt de oprichting aan van een sociale dienst — een front office — voor de dagelijkse toepassing van de rechterlijke bescherming. Dit kan vertaald worden naar *geïntegreerde ondersteuningspunten per arrondissement* waar de griffie als spilfiguur fungeert, samen met de zorgsector. Het Steunpunt is daar de kiem van. Maar — en hier moeten wij aan eerlijke introspectie durven doen — bij gebrek aan middelen is fysiek contact met de meest kwetsbare doelgroepen vandaag nog niet mogelijk.

Het menselijke en de warmte die ons Steunpunt zo kenmerken, komen in de digitale dienstverlening nog onvoldoende naar voren. Dat moet verbeteren! Want onze geloofwaardigheid groeit met onze impact op het terrein.

Ten tweede: een verbindend partnerschap op de werkvloer. Er moet verder nagedacht worden om ruimte aan te bieden in de gerechtsgebouwen waar familiale bewindvoerders ontvangen worden door een griffier én een vrijwilliger uit de zorgsector. De griffier biedt technische bijstand bij het CRBP. De vrijwilliger biedt inhoudelijke begeleiding en een luisterend oor.

Ten derde: juridische informatie die mensen begrijpen. We moeten ons ook focussen op *Legal Design*: het herontwerpen van juridische communicatie vanuit het perspectief van de burger. Niet de taal van de jurist, maar de taal van de mens. Brochures, animatievideo's, handleidingen en e-learning — getest met focusgroepen, centraal beschikbaar, en fysiek aanwezig aan de griffie.

Ten vierde: uniformisering. Onze vrederechten in Oost- en West-Vlaanderen ontwikkelden al lokale tools voor een vergoedingsberekening. Die instrumenten

moeten nu gedeeld worden over heel Vlaanderen en desgevallend geïntegreerd in het CRBP. Standaardisering, transparantie en kwaliteit.

Ten vijfde: uitbreiding. Het Steunpunt groeit ondertussen voort. De uitbreiding naar de Brusselse rand en Henegouwen, en we hopen dat andere Franstalige arrondissementen spoedig volgen. De Franstalige editie van het boek over het CRBP is al een feit.

9. Besluit

Ik sluit af met wat de essentie is.

De werkgroep van professor Wuyts schreef in het eindverslag van de werkgroep bewindvoering dat de samenleving een verantwoordelijkheid draagt om kwetsbare volwassenen een menswaardig bestaan te garanderen. Het evaluatierapport van de wet van 2013 bevestigt dat met 61 aanbevelingen. De Verenigde Naties vragen ons om het roer fundamenteel om te gooien: van bescherming naar ondersteuning, van uitsluiting naar inclusie, van overnemen naar mogelijk maken. En op het terrein — in de gerechtsgebouwen, op de griffies, aan de keukentafels van familiale bewindvoerders — voelen wij elke dag hoe urgent die boodschap is.

Wij moeten ook aan introspectie durven doen. Onze organisatie wordt volwassener, maar nog niet alles is haalbaar.

Wij bereiken veel, maar wij bereiken nog niet iedereen. De focus moet blijven liggen op de doelgroep — op de kwetsbaarheid — op de menselijkheid. *Want achter elke contactname, achter elk dossier, achter elk cijfer in dit jaarverslag, schuilt een mens die rekt op ons.*

Het Steunpunt Bewindvoering is gebouwd door mensen uit drie werelden — justitie, advocatuur en de zorgsector — die besloten om sámen te werken in plaats van náást elkaar. Voorlopig zonder extra budget, maar met een overtuiging die sterker bleek dan al die beperkingen: *dat kwetsbare mensen in ons land een betere ondersteuning verdienen.* Niet alleen bescherming. Ondersteuning.

Aan iedereen die dit Steunpunt mee draagt — de vrijwilligers van het eerste uur, de secretariaatsmedewerkers, de commissieleden, de magistraten, de advocaten, de zorgverleners — dank u. Dank u voor uw engagement, uw tijd, uw warmte.

En aan de beleidsmakers onder u richt ik een warme maar dringende oproep: geef ons de wettelijke verankering die dit initiatief verdient. De blauwdruk van de werkgroep Wuyts ligt klaar sinds 2022. De wet is gestemd in 2023. Het evaluatierapport heeft de noden bevestigd. Europa heeft ons erkend in 2025.

En op het terrein tekenen onze vrederechten al de contouren van de toekomst. **Nog enkel de politieke beslissing ontbreekt om de puzzel verder te leggen.**

Wij hebben nog veel werk voor de boeg. Maar zoals de voorbije vier jaar hebben bewezen: wanneer mensen van goede wil samenwerken over de grenzen van hun discipline heen, dan is heel veel mogelijk.

Ik dank u voor uw aanhoudende aandacht en nodig jullie nu graag uit op een receptie en het netwerkmoment.

Jan Kamoen

Voorzitter vrederechters en rechters in de politierechtbank Oost-Vlaanderen